Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

ΥΠΟ ΦΥΣΙΟΔΙΦΟΥ

Η ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

Α' Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΚΟΗΣ

Ἤρθε στιγμὴ τώρα νὰ μιλήσουμε γιὰ τὸ ρόλο τῆς ἀκοῆς στὸν ἔρωτα. Ὑπάρχουν πολλοί, πάμπολλοι, ποὺ δὲν φαντάζονται ὅτι τὸ αὐτί μας μπορεῖ νάχη τὴν παραμικρὴ σχέσι μὲ τὴν ἐρωτικὴ λειτουργία. Πλανῶνται ὅμως. Ἡ ἐπιστήμη ἔχει πολὺ διαφορετικὴ γνώμη. Ἡ ἀκοὴ εἶνε ἡ αἴσθησις τοῦ ἤχου, στὴν ὁποίαν ἀπευθύνεται ἡ μουσική — ποὺ εἶνε κατ' ἐξοχὴν διεγερτικὴ τοῦ ἐρωτικοῦ ἐνστίκτου. Ἀλλὰ πρὶν μιλήσουμε γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ποῦμε, σὲ γενικὲς γραμμές, γιὰ τὴν ἐπίδρασι τῆς μουσικῆς σ' ὅλο τὸ νευρικὸ καὶ τὸ μυϊκό μας ἀκόμα σύστημα. Ἕνας μεγάλος Γερμανὸς σοφὸς, ἐξετάζων τὴν προέλευσι τοῦ ἀνθρωπίνου τραγουδιοῦ σ' ἕνα ἔργο, μὲ τὸν τίτλο «Ἐργασία καὶ Ρυθμὸς» παρετήρησε πρῶτος τὴν τονωτικὴ ἐπίδρασι τῆς μουσικῆς ἐπάνω στὰ νεῦρα καὶ τοὺς μῦς. Τὸ τραγοῦδι, μᾶς λέει αὐτὸς ὁ σοφός, τὸ βρῆκε ὁ ἄνθρωπος ἐπάνω στὴν ἐργασία καὶ γιὰ νὰ συντονίζη μὲ τὸ ρυθμό, τὶς προσπάθειες τῶν ἀτόμων—τὸ τραγοῦδι π. χ. τῶν κωπηλατῶν ἢ τῶν ψαράδων ποὺ τραβοῦν τὴν τράτα — ἀλλὰ καὶ γιατί τονώνει τοὺς μῦς. Αὐτὸ ἐθεωρήθη στὴν ἀρχὴ ὡς ὑπερβολικὸ καὶ ἀμφίβολο. Ἀργότερα ὅμως, ὅταν ἕνας ἄλλος σοφός, Γάλλος αὐτός, ὁ Φερέ, ἀντεκάλυψε ἕνα μηχάνημα, τὸν περίφημο «ἐργογράφο» ποὺ μετρᾶ τὴ μυϊκὴ δύναμι, ἡ θεωρία τοῦ Γερμανοῦ σοφοῦ ἐβγῆκε ἀπολύτως ἀληθινή. Ἀπεδείχθη μὲ τὸ ἑξῆς πείραμα : Μετροῦν μὲ τὸν «Ἐργογράφο» τὴ μυϊκὴ δύναμι τριῶν, τεσσάρων, πέντε ἀτόμων. Βάζουν ἔπειτα μιὰ ὀρχήστρα καὶ παίζει ἕνα μάρς. Κατόπιν ξαναμετροῦν, μὲ τὸ ἴδιο μηχάνημα, τὴ μυϊκὴ δύναμι τῶν ἰδίων ἀτόμων ποὺ ἄκουσαν τὸ μάρς καὶ τὴ βρίσκουν αὐξημένη. Τὸ ἴδιο μουσικὸ κομμάτι φέρνει στὰ ἴδια ἄτομα τὴν ἴδια πάντα προσαύξησι τῆς μυϊκῆς δυνάμεως.

Ἐπίσης διαφωτιστικά, γιὰ τὴν ἐπίδρασι αὐτὴ τῆς μουσικῆς, εἶνε καὶ τὰ πειράματα ποὺ ἔγιναν στοὺς διαφόρους ζωολογικοὺς κήπους. Ἡ τίγρις, τὸ λιοντάρι, ὁ λύκος, ἡ μαϊμοῦ, ἡ βαγια ὁ ἐλέφας, τὰ φείδια — τὰ ὁποῖα ἄλλωστε καὶ ἡμερώνουν οἱ Ἰνδοὶ μὲ τὸ σουραῦλι — ὁ πάνθηρ, ὅλα τὰ ζῶα, δείχνουν μιὰ ἐξαιρετικὴ ζωηρότητα, μιὰ ἀνησυχία, ποὺ φθάνει ὥς τὸ οὐρλιασμα, ὅταν ἀκοῦνε μουσική. Καὶ μόνον ἡ φώκια μένει ἀταθὴς ἀπ' ὅλα τὰ ζῶα !

* * *

Ἡ μελέτη τῆς ἐπιδράσεως τῆς μουσικῆς εἰδικῶς στὴν ἐρωτικὴ λειτουργία ἔχει γίνει πρῶτα ἐπάνω στὰ πουλιά, ποὺ κελαϊδοῦν. Ὁ κελαϊδισμὸς εἶνε μιὰ φυσικὴ μουσική. Ποιὸς εἶνε ὁ ρόλος της ; Σήμερα πειὰ δὲν ἐπιτρέπεται καμμιὰ ἀμφιβολία: Ὁ κελαϊδισμὸς εἶνε ἕνα ἐρωτικὸν ὅπλο γιὰ τὴν κατάκτησι τοῦ θήλεος. Τὸ πουλί, ποὺ κελαϊδεῖ στὸ δέντρο, δὲν εἶνε παρὰ ἕνας φυσικὸς κανταδῶρος ποὺ λέει τὸ τραγοῦδι τοῦ ἔρωτος, στὴν ἀγαπημένη του. Κατὰ γενικὸν κανόνα τραγουδοῦν τ' ἀρσενικὰ πουλιά. Καὶ τραγουδοῦν μόνο τὴν ἀνοιξι, τὴν ἐποχὴ τῶν ἐρώτων τους. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἀλλάζει ἐξαφνα ἡ φωνὴ ὅλων τῶν ἀρσενικῶν πουλιῶν. Γίνεται ἀγνώριστη: Ὁ σπίνος, ὁ φλῶρος, ἡ καρδερίνα, τὸ σκαρθάκι, το φανέτο, ὁ λούγαρος, κελαϊδοῦν πολὺ διαφορετικὰ τὴν ἄνοιξι ἀπ' ὅλο τὸν ἄλλο χρόνο. Ὁ κελαϊδισμός τους εἶνε καθαρὸ ἐρωτικὸ τραγοῦδι. Τὸ θῆλυ, κατὰ κανόνα, γοητεύεται καὶ ὑποκύπτει : Παραδίδεται. Ὅτι ἡ μουσικὴ ἔχει μιὰ ἀνάλογη ἐπίδρασι στοὺς ἀνθρώπους, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξη ἀμφιβολία. Δημιουργεῖ τὴν ἐρωτικὴ διέγερσι καὶ πρὸ παντὸς τὴν ἐρωτικὴ εὐπάθεια. Ἔχει παρατηρηθῆ καὶ ἐξακριβωθῆ ἐπιστημονικά, ὅτι ὅσοι καταγίνονται διαρκῶς μὲ τὴ μουσικὴ γίνονται πιὸ ἐρωτικοὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος μουσικοὶ ἔχουν ὅλοι ἀνεπτυγμένη τὴν ἐρωτικὴ διάθεσι. Καὶ στὰ μουσικὰ περιβάλλοντα ὁ ἐρωτισμὸς εἶνε πολὺ μεγαλείτερος παρὰ παντοῦ ἀλλοῦ. Καὶ τὸ θέμα ἀκριβῶς αὐτὸ ἀνέπτυξε ὁ γνωστὸς Γερμανὸς συγγραφεὺς Βέντεκιντ, σ' ἕνα ἔργο του μὲ τὸν τίτλο «Μουσική». Ἀλλὰ καὶ στοὺς μὴ μουσικοὺς ἡ μουσικὴ ἔχει ἕνα τέτοιο ἀποτέλεσμα, ἰδίως στὶς γυναῖκες. Γεννᾶ ἕνα εἶδος μέθης, ποὺ παρασύρει. Ὁ Τολστόϊ, στὴν περίφημη «σονάτα τοῦ Κρόυτσερ» μᾶς δεῖχνει ἀκριβῶς αὐτό: Σὲ ποιὰ δράματα μπορεῖ νὰ παρασύρη ὁ αἰσθησιακὸς ἐρεθισμὸς ποὺ δημιουργεῖ ἡ μουσική.

* * *

Ἀλλ' ἐπάνω ἀπ' ὅλα εἶνε ἡ φωνὴ τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ παίζει πολλὲς φορὲς σπουδαιότατο ρόλο. Ὑπάρχουν φωνὲς ποὺ ἔχουν ἀκατανίκητο θέλγητρο, ποὺ ἀκοῦν μιὰ ἐρωτικὴ ἔλξι ἀκαταγώνιστη. Ἔτσι ἐξηγοῦνται ἡ μεγάλες ἐρωτικὲς ἐπιτυχίες, ποὺ ἔχουν μερικοὶ τενόροι καὶ βαρύτονοι τῶν θεάτρων ἢ κι' ἄλλοι ἀκόμα πιὸ ἀνεπίσημοι τραγουδισταί. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τὶς γυναῖκες. Ὁ Ἰταλὸς σοφὸς Μοντεγκάτσα γράφει κάπου, ὅτι δὲν μπορεῖ ν' ἀκούση κανεὶς ἀτιμωρητὶ τὴ φωνὴ μερικῶν γυναικῶν. Καὶ δὲν ἔχει διόλου ἄδικο. Πλῆθος ἄνδρῶν ἔχουν ἐρωτευθῆ μιὰ γυναῖκα μόνο καὶ μόνο γιὰ τὴ φωνή της — κι' ἂς μὴν τραγουδάη καθόλου, ἁπλῶς ἂς μιλῆ. Οἱ ἄλλοι δὲν καταλαβαίνουν συνήθως, γιατί ἕνας ἄνδρας ἀγαπάει τόσο πολὺ μιὰ γυναῖκα, ποὺ δὲν ἔχει οὔτε σπουδαῖο σῶμα, οὔτε ὡραῖο πρόσωπο. Ἀλλὰ πρὶν ἀποφανθοῦν, πρέπει νὰ τὴν ἀκούσουν νὰ μιλῆ. Αὐτὸς ὁ μέγας Ναπολέων ὑπῆρξε σκλάβος μιᾶς φωνῆς — τῆς φωνῆς τῆς Ἰωσηφίνας. Ἦταν τόσο γοητευτικὴ αὐτὴ ἡ φωνή, ὥστε οἱ ὑπηρέται, ἀφοῦ σφυρίξαν — μᾶς λένε οἱ βιογράφοι της — ἐστέκοντο ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα γιὰ νὰ τὴν ἀκοῦνε. Ὑπάρχουν γυναῖκες, μὲ ζεστὴ καὶ γλυκεια φωνή, ποὺ ἀποτελεῖ μιὰ πρόσκληση στὸν ἔρωτα — μιὰ πιὸ τρελὲς περιπάθειες. Ὅπως ὑπάρχουν καὶ γυναῖκες ὡραιότατες,ποὺ ὅταν ἀρχίσουν νὰ μιλοῦν, γίνονται ἀνυπόφορες μὲ τὴν ἀποκρουστικὴ φωνὴ ποὺ ἔχουν. Εἶνε φωνὲς ποῦχουν τὴ γλυκύτητα τοῦ ὄμπιος ἢ τοῦ βιολοντσέλλου, ποὺ μαγνητίζουν καὶ σαγηνεύουν. Καὶ εἶνε ἄλλες ποὺ μοιάζουν σὰν νὰ τρίβετε καρφὶ ἐπάνω σὲ γυαλί. Ὑπάρχει κάτι βαθὺ καὶ μυστικὸ ποὺ συνδέει τὰ φωνητικά μας ὄργανα μὲ τὴν ἐρωτικὴ ζωή. Κάτι ἀσύλληπτο καὶ ἀκαθόριστο. Ἀλλὰ ὑπάρχει. Ἔχω ὑπ' ὄψει μου τὴν περίπτωσι μιᾶς κόρης, ποὺ ἀγαποῦσε παράφορα ἕνα νέο. Ἦταν μᾶλλον ἄσχημος καὶ χωρὶς σπουδαῖα προσόντα. Κάθε φορὰ ποὺ τὸν συναντοῦσε, τοῦλεγε, κλείνοντας τὰ μάτια :

— Ἔλα τώρα ! Μίλησέ μου !

— Γιὰ ποιὸ πρᾶγμα θέλεις νὰ σοῦ μιλήσω ;

—Γιὰ ὁτιδήποτε. Φθάνει νὰ μιλῆς.

Εἶχε πράγματι μιὰ φωνὴ ἁβαθειά, βελουδένια καὶ ἁπαλὴ σὰν ἀτελείωτο χάδι — μιὰ φωνὴ ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ δὲν ἀκούει κανεὶς ἀτιμωρητί, γιὰ νὰ ἐπαναλάβω τὸν λόγο τοῦ Μοντεγκάτσα.

* * *

Ἡ φωνὴ τοῦ Δὸν Ζουάν — λέει κάπου ὁ Μὸρν — φθάνει στὰ βάθη τῆς γυναικείας ψυχῆς καὶ φέρνει μιὰ παλμικὴ ἐπενέργεια μέχρι τῶν μυχίων τῆς φυσιολογίας τῆς γυναικός. Ὅποιος ἄκουσε πολλὲς ἐξομολογήσεις γυναικῶν, ξέρει ὅτι πολλὲς φορὲς ὁ πόθος γεννᾶται στὶς γυναῖκες ἰσχυρός, ἐπίμονος, ἀκατανίκητος, μὲ τὸν ἦχο μιᾶς φωνῆς, ποὺ ξέρει νὰ πάλλεται σὲ μιὰ διαπασῶν συμπαθητική. Αὐτὸ τὸ φαινόμενο περιβάλλεται ἀκόμη ἀπὸ μυστήριον, ἀλλ' εἶνε ἀναμφισβήτητο. Ὑπάρχει γοητεία φωνητική, ἅπως ὑπάρχει καὶ γοητεία ὀπτική. Ἡ γυναῖκα ἀκούει τὸν Δὸν Ζουὰν ὄχι γιὰ κεῖνο ποὺ λέει, ὄχι γιὰ κεῖνο ποὺ ἐκφράζει, ἀλλὰ γιὰ κεῖνο ποὺ πάλλεται. Ἀκούει ὄχι τὴν ἔννοια, ἀλλὰ τὴ μουσικὴ τῶν λέξεων».

Ἕνας ἄλλος συγγραφεύς, ὁ κ. Ἀργυρόπουλος, στὸ περίφημο βιβλίο του ἡ «Ἐρωτικὴ Ψυχολογία», γράφει : «Πόσοι ἐξ ἐπαγγέλματος κατακτηταὶ δὲν θριαμβεύουν εἰς τὴν γυναικείαν καρδίαν μὲ τὴν γοητείαν, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ ἐπ' αὐτῆς ὁ τόνος μιᾶς θερμῆς, παλλούσης καὶ ἡδονικῆς φωνῆς. Καὶ πόσοι ἐπίσης ρήτορες, τόσον πολιτικοὶ ὅσον καὶ θρησκευτικοί, δὲν ὀφείλουν τὴν ἐπιτυχίαν των, προκειμένου περὶ γυναικείων ἀκροατηρίων, ὄχι τόσον εἰς τὴν δύναμιν καὶ τὴν πειστικότητα τῶν λόγων των, ὅσον εἰς τὴν γοητείαν καὶ τὴν συναρπαγὴν τοῦ φωνητικοῦ των ὀργάνου !...».

Ο ΦΥΣΙΟΔΙΦΗΣ